

Forord

Så er der atter gået et år, og vi har i Foreningen for Kirkegårdskultur haft årsmøde og afholdt to miniseminarer. Det ene var i forbindelse med Kulturmøde Mors sidst i august, hvor medlemmer af bestyrelsen og redaktionen (Elof Westergaard, Hasse Neldeberg Jørgensen, Steen Jensen, Karin Kryger og Klaus Bertelsen) stillede op til foredrag og paneldiskussion. Seminaret foregik i kapellet på Nykøbing Mors Kirkegård og afsluttedes af en rundvisning på kirkegården. Det andet var i forbindelse med den hollandske kommunikationskunstner Ida van der Lees *Alle Helgensprojekt* på Silkeborg Vestre Kirkegård. Under titlen *Dødens Mysterium. Kirkegården som et sted for mindekultur og ritualer* havde Foreningen indbudt en række foredragsholdere (Ida van der Lee, Lise-lotte Hornemann Kragh, Ingrid Mejer Jensen og Klaus Bertelsen) til at holde oplæg om kirkegården som et sted for mindekultur og ritualer. Om eftermiddagen var der mulighed for en rundvisning på kirkegården ved Jens Dejgaard Jensen og Klaus Bertelsen og for at se Ida van der Lees projekt. Til begge seminarer var der rigeligt at tale om og diskutere.

Artiklerne i årets årsskrift viser også, at der er rigeligt med emner omkring kirkegårdene til både oplysning og diskussion.

Kirkegårdene burde være et fredeligt sted, og det er de da heldigvis oftest, men alligevel giver grave og kirkegårde anledning til stridigheder og debat, for hvem må og hvem må ikke – og hvem vil og hvem vil ikke – begraves på Folkekirkens kirkegårde? Som det fremgår af formanden Elof Westergaards beretning, er kirkegårdene til for alle, men det sættes der nu beklageligvis spørgsmålstegn ved fra forskellige sider med vidt forskellige begrundelser og argumenter.

Det er i år 100-året for afslutningen af 1. Verdenskrig, og i den anledning er Carsten Bach Nielsen dykket ned i problematikken om soldatergrave på fremmed jord og de spændinger det skabte. Carsten Bach Nielsen har undersøgt, hvorledes det så ud for samtiden, både i Tyskland, Frankrig og i Danmark. Der var også overvejelser om gravmindernes udformning, både fælles- og individuelle monumenter.

Jens Dejgaard Jensen anmelder den nye *Vejledning om Kirke-*

gårdsvedtægter og konkluderer, at der stadig er plads til forbedringer.

Med udgangspunkt i en barnegrav fortæller Klaus Bertelsen, hvorledes kirkegårdens små historier kan være afspejlinger af verdenshistoriens dramatiske begivenheder, historier som bruges i arbejdet med formidlingen af kirkegårdene.

Stine Helweg gør sammen med landskabsarkitekt Jane Schul rede for udviklingen af Københavns Kommunes fem kirkegårde. *Politik for udvikling af Københavns Kommunes fem kirkegårde frem mod 2065* blev vedtaget i 2015, og Schul Landskabsarkitekter har efterfølgende udarbejdet udviklingsplaner for alle kirkegårdene.

Hans Kongelige Højhed Prins Henriks død i februar i 2018 og hans ønske om kremering og askedeling er anledningen til Karin Krygers causeri om usædvanlige kongelige begravelser; en bearbejdning af foredraget, der blev holdt på årsmødet.

Henrik Skov Kristensen fortæller den dramatiske historie om tyske marinesoldater, der blev henrettet 5. maj 1945 om aftenen for mytteri på trods af, at den tyske hær havde overgivet sig. Ofrene for denne meningsløse militærrettergang ligger begravet på Østre Kirkegård i Sønderborg.

Jens Dejsgaard har nogle overvejelser om kæledyr på kirkegården og det ofte udtrykte ønske om at få de kære dyr med i graven. Forfatteren giver forslag til et regelsæt omkring denne problematik.

Jimmy Munk Larsen har besøgt cykelrytteren Marco Pantanis familiemausoleum i Cesenatico og fortæller om den mindkultur, der er opstået omkring den folkekære cykelrytters grav.

Endelig kan man læse beretningen fra dette års generalforsamling og om udflugten i forbindelse med årsmødet.

Redaktionen håber, at vores medlemmer finder artiklerne både relevante og læseværdige og ønsker læserne god fornøjelse med læsningen og et Godt Nytår.